

İflasın Ertelenmesi ve Türkiye’de 2009-2013 Arasındaki İflasın Ertelenmesi Davalarının Analizi

Güven SAYILGAN¹ - Arslan ECE²

Makale Gönderim Tarihi: 27.05.2015

Makale Kabul Tarihi: 23.03.2016

Öz

İflasın ertelenmesi, Türk Ticaret Kanunu’nun 376-377. maddeleri ile İcra ve İflas Kanunu’nun 179. maddesinde düzenlenmiştir. Erteleme; “borca batık” sermaye şirketinin sunacağı “iyileştirme projesi”nin mahkemece inandırıcı bulunması durumunda, kayyım yönetiminde, şirketin finansal durumunun düzeltilerek iflastan kurtarılması için geliştirilmiş bir yasal çözüm sürecidir. Bu çalışma, 2009-2013 döneminde Türkiye’de açılan iflasın ertelenmesi davalarının profilinin belirlenmesini amaçlamaktadır. Bu dönemde 2.712 dava açılmış ve bunların 1.921’i sonuçlanmıştır. Davalar ortalama 285 günde sonuçlanmış, % 30’unda erteleme kabul edilmiş, % 48’inde reddedilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İflas, İflasın Ertelenmesi

Bankruptcy Postponement and Panoramic Analysis on Bankruptcy Postponement Litigations in Turkey Between 2009-2013

Abstract

Bankruptcy postponement is regulated by Articles 376-377 of Turkish Commercial Code and 179 of Execution and

¹ Prof. Dr., Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, İşletme Bölümü Muhasebe ve Finansman Anabilim Dalı, sayilgan@ankara.edu.tr

² Ankara Üniversitesi, aece@ankara.edu.tr

Bankruptcy Code. It is a legal remedying process developed to recover "insolvent" capital stock companies from bankruptcy by correcting their financial situation under trustee management, should court finds the proposed "improvement plan" convincing. This study aims to profile the postponement litigations filed in Turkey between 2009-2013. During that period, 2.712 litigations were filed, 1.921 of them were concluded. Litigations were concluded in 285 days on average where postponement was accepted for 30% while refused for 48%.

Keywords: Bankruptcy, Bankruptcy Postponement

I. GİRİŞ

İflasın ertelenmesi kavramının çeşitli boyutları literatürde derinlemesine tartışılmıştır. Kavramın hukuki boyutu ve uygulama süreçleri (Arslan, 2008; Ermenek, 2008; Öztekin, 2006) ve uygulama süreçlerinin önemli bir parçası olan borca batıklık bilançosu ile iyileştirme projelerinin analizi (Toplu, 2009; Yılmaz, 2009) çeşitli araştırmalara konu olduğu halde iflasın ertelenmesine ilişkin yasal düzenlemelerin uygulamadaki karşılığı olan iflasın ertelenmesi davalarının sayısal analizi araştırmacıların yeterince ilgisini çekmemiştir.

Bu bağlamda, bizim bilgilerimize göre bu çalışma, literatürdeki bu boşluğun doldurulmasına yönelik ilk çalışma olmaktadır. Çalışmada esas olarak 2009-2013 yılları arasında Türkiye’de açılan iflasın ertelenmesi davalarının profilinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bununla birlikte, bu çalışmada yer alan analiz ve yorumların anlaşılmasına katkı sağlayacağı düşüncesiyle, iflas ve iflasın ertelenmesi ile ilgili konularda bilgilendirme yapılmasının yararlı olacağı değerlendirilmiştir.

Çalışmanın amacına bağlı olarak, öncelikle iflas ve iflasın ertelenmesi kavramları ve bu kavramların kısa bir tarihsel geçmişi açıklanacak daha sonra Türkiye’de iflas ve iflasın ertelenmesiyle ilgili tarihsel bir bilgi verilerek, Türk Hukuk Sisteminde iflasın ertelenmesi kurumu açıklanacaktır.

Çalışmanın analiz kısmında ise, 2009-2013 yılları arasında Türkiye’de açılan iflasın ertelenmesi davalarının yıllara, şehirlere ve benzer diğer davalara göre analizi yapıp yorumlanacaktır. Analize ait örneklem dönemi, Adalet Bakanlığı Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemine 2014 yılı itibariyle girilmiş bulunan veriler temel alınarak belirlenmiştir. 2009 öncesi veriler eksik olduğundan, daha geniş bir tarih aralığının incelenmesi bu çalışmanın yapıldığı tarihte mümkün olmamıştır.

II. İflas ve İflasın Ertelenmesi

İflas, sözcük anlamı olarak borçlunun borcunu ödeyemez duruma gelmiş olmasıdır. İflas eden kişi için batkın (müflis) sıfatı kullanılmaktadır. Türk Dil Kurumu sözlüğünde iflas, “*Borçlarını ödeyemediği mahkeme kararı ile tespit ve ilan olunan iş adamının durumu, batkı, batkınlık, müflislik*” olarak açıklanmaktadır.

İflas sözcüğünün orijini ile ilgili olarak en kabul yören yaklaşım Latincedeki *bancus* (masa veya tezgah) ve *ruptus* (kırılma veya yarılma) sözcüklerinden geldiği yönündedir. Bankerler, ticari faaliyetlerini yürütürken kullandıkları tezgahlarını bugünkü ifadesi ile desk veya bankolarını, borçlarını ödeyemez duruma geldiklerinde ticari faaliyetlerini sürdüremez duruma geldiklerini pazarlık yapma güçlerini de kaybettiklerini sembolize etmek amacıyla kırdılar. İflas eden bankalar için orta çağ İtalyasında da *banco rotto* (kırık banka) ifadesinin kullanıldığı bilinmektedir. İflasın Fransızca’daki *banque* (banka) *route* (iz) sözcüklerinden geldiği de söylenmektedir. Bankacının kaçtığı işyerinde de bir iz olarak yalnızca işlem yaptığı bankonun iz olarak kaldığı şeklinde bir metafor da kullanılmaktadır (Levinthal, 1919: 2-3). İngilizce literatürde iflas’ın karşılığı olarak tarihsel süreçte “*decoctor*” veya “*spendthrift*” ifadeleri de kullanılmıştır.

İflas, literatürde genel anlamıyla finansal sıkıntı (*financial distress*) olarak ifade edilen, değişik aşamalarda incelenen sürecin, tasfiyeden önceki son aşamasıdır. Konuşma dilinde borcu ödeyemez duruma gelmeye İngilizcedeki *insolvency*’nin karşılığı anlamında iflas denilmekle birlikte, iflas (*bankruptcy*) ancak mahkeme kararı varsa söz konusu olur. O halde iflas ancak, varlıklarının

piyasa değeri, borçlarını karşılayamadığı mahkeme tarafından tespit edilerek karar altına alınmış işletmeler için kullanılmalıdır. Borcu olmayan bir işletmenin iflasından söz edemeyiz. İflas işletmeden alacakları olanlarının haklarını korumak için geliştirilmiş bir yasal çözüm sürecidir. Borcu olmayan bir işletme (gerçek yaşamda olanaklı olmasa da) iflas etmeksizin doğrudan doğruya tasfiyeye gider.

İflastan önceki aşamaları şu şekilde sıralayabiliriz: işletmelerin başarısız olması, vadesi gelen ödemeleri yapmakta sıkıntılarla karşılaşması (likidite sorunları), vadesi gelen borçlarını ödeyememesi (temerrüt), önceki dönem ve cari dönem zararları toplamının şirketin özkaynak toplamını aşmasına bağlı olarak sermayenin tükenerek negatifleşmesi (borca batıklık = deep in debt = insolvency), iflas, tasfiye.

İflasın olabilmesi için işletmenin başarısız (failure) olması gerekir. İşletmelerde başarısızlık ekonomik başarısızlık ve finansal başarısızlık olmak üzere iki şekilde ortaya çıkar. Bu iki başarısızlık arasında da etkileşim vardır. Biri diğerini genellikle artırır.

Ekonomik başarısızlık; işletmenin işletme modelindeki hatalardan, üretilen ürün ve hizmetlerin rekabet edici özellikte olmamasından, işletme varlıklarının (yatırımlarının) "ekonomik kâr" sağlayacak şekilde işletilememesinden, işletmede kullanılan sermaye ve emeği karşılayacak bir kârlılık sağlanamamasından doğar. Ekonomik anlamda başarısız olan bir işletmede kâr ediliyor olsa bile, elde edilen kâr bu işletmede kullanılan sermaye ve emeğin alternatif maliyetini karşılamaya yetmez.

Finansal başarısızlık, şirketin doğurduğu nakit akışlarının; şirketin borçlarını zamanında ve kredi sözleşmelerinde belirtilen şekilde ödenmeye yetmemesidir. Bu durum temelde işletmenin finansal yapısının, işletmenin işletme modeli ile uyumlu olmamasından kaynaklanır. Finansal başarısızlık iki şekilde ortaya çıkar: Teknik iflas ve iflas. Teknik iflas şirketin vadesi gelen borçlarını ödeyememesi (temerrüt = default) durumudur. Teknik iflastaki bir işletmenin varlıkları bu işletmenin borçlarını ödemeye yeter. İflasta ise işletmenin varlıkları borçlarını karşılamaya yetmez. Bu durum borca batıklık veya batıklık olarak ifade edilir. Likidite sıkıntısı

yaşayan ve borca batmış bir şirketin bu durumu mahkemeye bildirmesi gerekir. Mahkemeye yapılacak başvuru, iflas talebiyle olabileceği gibi iflasın ertelenmesi talebiyle de olabilir. İşletmenin borca batıklıktan kurtulmasını sağlayabilecek bir iyi niyetli ve uygulanabilir kurtuluş planı (iyileştirme projesi) varsa ve bu plan mahkeme tarafından kabul görürse iflas ertelenebilir.

III. Tarihsel Gelişim Süreci İçinde İflas ve İflasın Ertelenmesi

İflas etmek, tarihsel süreç içinde çoğunlukla bir sosyal algı olarak kötü bir davranış olarak görülmüş, iflas edenler; hırsız, savurgan, dolandırıcı, sahtekar vb. sıfatlarla anılmışlardır. İflas edenlere; toplum içindeyken belli renklerde şapka giyme, toplum önünde saçının kesilmesi, boyundurukla toplum içinde gezdirme, kulak kesilmesi, kendisinin, eşinin çocuklarının köleleştirilmesi, hapis, ölüm cezası gibi ağır yaptırımlar uygulanmıştır (Efrat, 2006).

Hindistan'da ve Nepal'de ise alacaklının borçlunun kapısının önünde açlık grevi olarak isimlendirebileceğimiz bir eylem yaparak borçlu üzerinde sosyal bir baskı kurup ödemeye zorlaması şeklinde bir gelenek "sitting d'harna", Eski İrlanda'da "fasting on" diye bilinen benzer bir uygulamanın olduğu da belirtilmektedir (Levinthal, 1918: 229).

Borç ile ilgili yaptırımlar ve iyileştirmeler hakkında geçmişte baktığımızda Musevi inancına göre her 50 yılda bir (jubile) kölelerin azad edileceği bir anlayışın yanı sıra Tesniye 15. Sure 1-2 ayetlerde her yedi yılın sonunda din kardeşleri arasındaki borçların silineceği belirtilmiştir (<http://www.bankruptcydata.com/ch11history.htm>).

İslam'da ise iflasın ertelenmesi için genellikle dayanak olarak ileri sürülen Bakara Suresi'nin 280. ayetidir: "Eğer borçlu darlık içindeyse, ona ödeme kolaylığına kadar bir süre tanıyın. Ve bu gibi borçlulara alacağınızı bağışlayıp sadaka etmeniz eğer bilerseniz sizin için, daha hayırlıdır." (Bu konudaki ayrıntılı açıklamalar için Awad ve Michael (2010) önerilir.)

Antik Yunan medeniyetinde geniş arazilere sahip zenginlerin dışında tarımda çalışan insanların birçoğu ırgat statüsünde-

dir. Tarımsal üretimde risk yüksektir. Kıtık dönemlerinde ırgatların borçlanma zorunluluğu doğmuş ve borcun ödenememesi durumunda da borçluların son çaresi kendilerini, çocuklarını ya da eşlerini köle olarak satmışlardır. 4. yüzyıldan sonra borçların affı, fakirlere bedava buğday dağıtılması gibi siyasi öneriler üst sınıflar tarafından, kendi ellerindeki güce karşı bir tehlike olarak algılanılmış ve borç affı kanunları çıkarılması yasaklanmıştır. Antik Yunan medeniyetinde borç affı ile ilgili kurumsallaşmış bir yaklaşımın olmadığı; borcunu ödemeyenin kendisi, ailesi varsa kölelerinin alacaklının kölesi olacağı bir geleneğin olduğu belirtilmektedir.

Roma döneminde 12. Tablette, Hammurabi Kanunlarında, Mısır Kanunlarında ödeyemez duruma gelen borçlunun köleleştirilebileceği ile ilgili düzenlemeler vardır (Levinthal, 1918: 230-231).

Cengiz Han'ın (1162-1227) "Yassa"larında üç kez iflas edenin ölüm cezasına çarptırılacağı düzenlemesine yer verilmiştir (Vernadsky, 1938: 358).

İngiltere'de ilk resmi iflas düzenlemesinin 8. Henry zamanında 1542 yılında yapıldığı bilinmektedir. 1570 yılında 1. Elizabeth tüccarlar arasındaki ilişkiler bağlamında iflas eden tüccarın durumu ile ilgili düzenleme yapmıştır. Atanan bir yed-i emin (Commissioner, Honest and discreet person) aracılığı ile iflas edenin varlığı satılmakta ve alacaklılara dağıtılmaktaydı. 8. Henry ve 1. Elizabeth tarafından yapılan düzenlemelerde müflis, iyi niyetli alacaklının malını çalan, dolandırıcı olarak kabul edildiğinden, yed-i emin'in hapis cezası vermesi mümkündü. 1623 yılında parlamentonun kabul ettiği James I yasasına göre, boyunduruk cezası ve kulak kesme cezası verilebileceği hükmü getirildi. Bu ceza yalnızca kötü talih nedeniyle iflas edenlere uygulanabilirdi. Bu düzenlemeye göre suç kabul edilen iflas, iflas edenin hapse atılmasından ölüm cezasına çarptırılmasına kadar yaptırımlar içermekteydi (Levinthal, 1919: 14-18).

ABD'deki ilk iflas yasası 1800'de düzenlenmiştir. Bu yasa 1803 yılında düzeltilmiştir. 1841, 1843, 1867, 1878 yıllarında da iflas yasaları yenilenmiş veya düzeltilmiştir. 1867 yılındaki yasa ile ilk defa borçlu şirketler için de bir takım korumalar geti-

rılmıştır. 1930'lardaki buhran yıllarının olumsuz etkilerinin görüldüğü dönemde 1933 ve 1934 yıllarında iflas yasalarında borçlu şirketler lehine önemli sayılabilecek tedbirler getirilmiştir. 1938'de Chandler Act ve 1978'de 1979'da yürürlüğe girmek üzere iflas yasasında önemli düzenlemeler içeren "The Bankruptcy Reform Act of 1978 - 1978 İflas Reform Yasası" çıkarıldı. İflas ile ilgili düzenlemeler 1980'li 90'lı yıllar boyunca devam etmiştir. 2005 yılında kapsamlı düzenlemeler içeren "The Bankruptcy Abuse Prevention and Consumer Protection Act (BAPCPA) – İflasın İstismarının Engellenmesi ve Tüketiciyi Koruma Yasası" kabul edilmiştir. Bu yasal çerçeve halen iflas ve tasfiyeyi düzenleyen Bölüm 7 ve yeniden yapılandırmayı düzenleyen Bölüm 11 konumuzla ilgili temel düzenlemeler olarak anılabilir.

IV. Türkiye'de İflasın Ertelenmesi Uygulamalarının Geçmişi

İflasın ertelenmesi kurumu Türk hukukunda uzun zamandan beri mevcut olan hukuki bir çaredir. Ancak, İcra İflas Kanunu'nda, 2003 yılında 4949 ve 2004 yılında da 5092 sayılı kanunlarla yapılan değişikliklerden önce, yasal düzenlemelerin son derece yetersiz olması nedeniyle uygulamada hakimler iflasın ertelenmesi kurumuna başvurmakta tereddüt etmekte idiler (Öztek, 2006: 39, 41).

İflasın ertelenmesi kurumu, 4949 sayılı Kanunla İcra ve İflas Kanunu'na eklenmeden önce, asıl olarak eski Türk Ticaret Kanunu madde 324/2'de düzenlenmiş idi. Kanunda, hakimın iflasın ertelenmesine karar verirken kullanacağı yetkilerin sınırı yeterince açık düzenlenmemiş, iflasın ertelenmesi kararının ilanı, iflasın ertelenmesi süresi, iflasın ertelenmesi süresi içinde borçlu şirkete karşı yapılacak takiplerin durumu gibi konulara ise hiç değinilmemiştir (Ermenek, 2008: 81,83).

Eski Türk Ticaret Kanunu çerçevesinde, özellikle, iflasın ertelenmesi ile birlikte takiplerin duracağına ilişkin yasal bir düzenleme bulunmadığından; hakimler, iflasın ertelenmesi ile birlikte Kanun'da düzenlemesi olmadığı için "takipleri durdurma" kararını verme konusunda yetkili olmadığı için iflasın ertelenmesi kararını vermenin pratik bir sonucu olmayacaktı. Bu nedenle, ka-

nunlarda yapılan bahse konu değişikliklerden önce iflasın ertelenmesi kurumu Türk Hukukunda uygulama olanağı bulamamıştır. Nihayet, 17 Temmuz 2003 tarih ve 4949 Sayılı Kanunla, "iflasın ertelenmesi"nin İcra İflas Kanunu'na eklenmesiyle birlikte, Türk hukuku, "iflasın ertelenmesi" konusunda ayrıntılı bir düzenlemeye kavuşturulmuştur.

İcra İflas Kanunu'nda yukarıda belirtilen düzenlemelerin yapılmasına yol açan süreci ise 2001 krizi tetiklemiştir. Kriz döneminde, sermaye şirketlerinin ve kooperatiflerin yeniden yapılandırılması konusu gündeme gelmiştir. Bu çerçevede 2001 ekonomik krizinden sonra uygulamaya konulan İstanbul yaklaşımı çerçevesinde özellikle banka ve kredi kurumlarının iflasının önlenmesi ve yaşama kabiliyetine sahip şirketlere fırsat sağlanması amacıyla; belli koşullara sahip şirketlere borçlarını, alacaklı bankaların da uygun görmesi halinde üç yıl süreyle erteleyebilme düzenlemesi yapılmıştır. İstanbul yaklaşımı ile öngörülen üç yıllık sürecin sonunda Dünya Bankası'nın da talebi ve yönlendirmesi ile Türk iflas hukukuna 2003 ve 2004 yıllarında yapılan değişiklikler kapsamında "iflasın ertelenmesi", "aktifin terki suretiyle konkordato" ve "uzlaşma yolu ile borçların tasfiyesi" kurumları dahil olmuştur (Ergin, 2009: 21).

4949 sayılı kanun, işletmelerin olanakları varsa iflastan kurtulmak için finansal sıkıntılarını giderip, durumlarını iyileştirilerek faaliyetlerine devam edebilmelerine fırsat verecek düzenlemeler getirmiştir. İşletmelerin yaşadıkları finansal sıkıntılardan kurtulma olanakları varsa, bu olanağı kullanamadan iflas etmeleri hem ekonomideki katma değer üretimini hem istihdamı olumsuz olarak etkileyecektir.

İflasın ertelenmesi ile işletmeler alacaklıların takiplerinden korunma olanağı elde edip, mal varlıklarının dağılmadan korunması fırsatı yakalarlar. İşletmenin alacaklılarının, icra takipleri yoluyla işletme varlıklarından bir kısmını alacağı karşılığında alma girişimleri sonucunda işletme varlıklarının parça parça dağılması kaçınılmaz olur.

İflasın ertelenmesi, borçlu şirket lehine bir düzenleme olarak görünmekle birlikte, aynı zamanda şirket çalışanlarının ve alacak-

lılarında lehine de amaçlar ve düzenlemeler içerir. Örneğin, şirketin iflas etmesi halinde bazı işçi ve şirket borçlarının tamamının veya bir kısmının ödenememesi söz konusu olabilir. İflasın ertelenmesi ile şirketten alacaklı olanlar alacaklarının tamamını veya iflas seçeneğine göre daha fazla kısmını ve daha adil koşullarda tahsil edebilme fırsatı yakalayabilirler. Şüphesiz tüm bu değerlendirmeler, iflasın ertelenmesi sürecinin iyi niyetli olarak işletildiği varsayımına dayanır.

V. Türk Hukukunda İflasın Ertelenmesi Kurumu

İflasın ertelenmesi kurumu 6762 sayılı eski Türk Ticaret Kanununda 324. Madde, 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanununda ise 376. ve 377. maddeler ile İcra İflas Kanununda 179. maddesinde düzenlenmiştir.

a) Türk Ticaret Hukukunda İflas Ertelemesine İlişkin Düzenlemeler

i. 6762 Sayılı Eski TTK. m. 324

“Son yıllık bilançodan esas sermayenin yarısının karşılıksız kaldığı anlaşılırsa, idare meclisi derhal toplanarak durumu umumi heyete bildirir. Şirketin aciz halinde bulunduğu şüphesini uyarıyan emareler mevcutsa idare meclisleri aktiflerin satış fiyatları esas olmak üzere bir ara bilançosu tanzim eder. Esas sermayenin üçte ikisi karşılıksız kaldığı takdirde, umumi heyet bu sermayenin tamamlanmasına veya kalan üçte bir sermaye ile iktifaya karar vermediği takdirde şirket feshedilmiş sayılır. Şirketin aktifleri Şirket alacaklarının alacaklarını karşılamaya yetmediği takdirde idare meclisi bu durumu derhal mahkemeye bildirmeye mecburdur. Mahkeme bu takdirde şirketin iflasına hükmeder. Şu kadar ki; Şirket durumunun ıslahı mümkün görülüyorsa idare meclisi veya bir alacaklının talebi üzerine mahkeme ıslah kararını tehir edebilir.

Bu halde mahkeme, envanter tanzimi veya bir yediemin tayini gibi Şirket mallarının muhafazası için lüzumlu tedbirleri alır.”

ii. 6102 Sayılı Yeni TTK. m.376

“Son yıllık bilançodan sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşılırsa, yönetim kurulu, genel kurulu hemen toplantıya çağırır ve bu genel kurula uygun gördüğü iyileştirici önlemleri sunar. Son yıllık bilançoya göre sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşıldığı takdirde, derhal toplantıya çağırılan genel kurul, sermayenin üçte biri ile yetinme veya sermayenin tamamlanmasına karar vermediği takdirde şirket kendiliğinden sona erer. Şirketin borca batık durumda bulunduğu şüphesini uyarıcı işaretler varsa, yönetim kurulu, aktiflerin hem işletmenin devamlılığı esasına hem de muhtemel satış fiyatları üzerinden bir ara bilanço çıkartır. Bu bilançodan aktiflerin şirket alacaklarının alacaklarını karşılamaya yetmediği anlaşılması halinde yönetim kurulu, bu durumu Şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesine bildirir ve Şirketin iflasını ister. Meğer ki, iflas kararının verilmesinden önce, Şirketin açığını karşılayacak ve borca batık durumunu ortadan kaldıracak tutardaki Şirket borçlarının alacaklıları, alacaklarının sırasının diğer tüm alacaklıların sırasından sonraki sıraya konulmasını yazılı olarak kabul etmiş ve bu beyanın veya sözleşmenin yerindeliliği, gerçekliği ve geçerliliği, yönetim kurulu tarafından iflas isteminin bildirileceği mahkemece atanan bilirkişilerce doğrulanmış olsun. Aksi halde mahkemeye bilirkişi incelemesi için yapılmış başvuru iflas bildirimini kabul olunur.”

iii. 6102 Sayılı Yeni TTK. m. 377

“Yönetim kurulu veya herhangi bir alacaklı yeni nakit sermaye konulması dahil nesnel ve gerçek kaynakları ve önlemleri gösteren bir iyileştirme projesini mahkemeye sunarak, iflasın ertelenmesini isteyebilir. Bu durumda İcra İflas Kanununun 179 ila 179/b maddeleri uygulanır.”

b) İcra İflas Kanununda İflas Ertelemesine İlişkin Düzenlemeler

İflas erteleme, 30.7.2013 tarihinde yürürlüğe giren 4949 Sayılı İcra İflas Kanununun 179. maddesinde değişiklik yapılmı-

sına dair kanun ile, 179/a ve 179/b maddeleri kanuna dahil edilmiştir. Şöyle ki;

i. İİK. m. 179. “ Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin İflası”

“Sermaye Şirketleri ile kooperatiflerin borçlarının aktifinden fazla olduğu idare ve temsil ile vazifelendirilmiş kimseler veya şirket ya da kooperatif tasfiye halinde ise tasfiye memurları veya bir alacaklı tarafından beyan ve mahkemece tespit edilirse, önceden takibe hacet kalmaksızın bunların iflasına karar verilir. Şu kadar ki, idare ve temsil ile vazifelendirilmiş kimseler ya da alacaklılardan biri, Şirket veya kooperatifin mali durumunun iyileştirilmesinin mümkün olduğuna dair bir iyileştirme projesini mahkemeye sunarak iflasın ertelenmesini isteyebilir. Mahkeme projeyi ciddi ve inandırıcı bulursa, iflasın ertelenmesine karar verir. İyileştirme projesinin ciddi ve inandırıcı olduğunu gösteren bilgi ve belgelerinde mahkemeye sunulması zorunludur. Mahkeme gerekli görürse idare ve temsille vazifelendirilmiş kimseleri ve alacaklıları dinleyebilir. İflasın ertelenmesi talepleri öncelikle ve ivedilikle sonuçlandırılır.”

ii. İİK. m. 179/a “Erteleme Tedbirleri”

“Mahkeme, iflasın ertelenmesi isteminde bulunulması üzerine, envanter düzenlenmesi ve yönetim kurulunun yerine geçmesi ya da yönetim kurulu kararlarını onaylaması için derhal kayyım atar; ayrıca Şirketin ve kooperatifin malvarlığının korunması için gerekli diğer önlemleri alır. Kayyımın atanmasına ilişkin karar, kayyımın mahkemece belirlenmiş görevleri ve temsil yetkisi ile bunların sınırları ve iflasın ertelenmesine ilişkin talep 166 ıncı maddenin ikinci fıkrasındaki usul ile mahkeme tarafından ilan ve ticaret siciline tescil ettirilir. Mahkeme bu arada erteleme talebini karara bağlar. İflas ertelenmişse kayyım her üç ayda bir Şirketin projeye uygun iyileştirme gösterip göstermediğini mahkemeye rapor eder, mahkeme bu rapor üzerine veya gerek gördüğünde alacağı bilirkişi raporuna göre, erteleme istemini değerlendirir ve iyileştirmenin mümkün olamayacağı kanaatine varırsa erteleme kararını kaldırır.”

İflasın ertelenmesi durumunda mahkeme tarafından verilen tedbir şirketin varlıklarını muhafaza etmeye yöneliktir. İflasın ertelenmesi kararı; şirket ortaklarını, şirketin borcuna kefil veya müteselsil sorumluları kapsamaz.

iii. İİK. m. 179/b “Erteleme Kararının Etkileri”

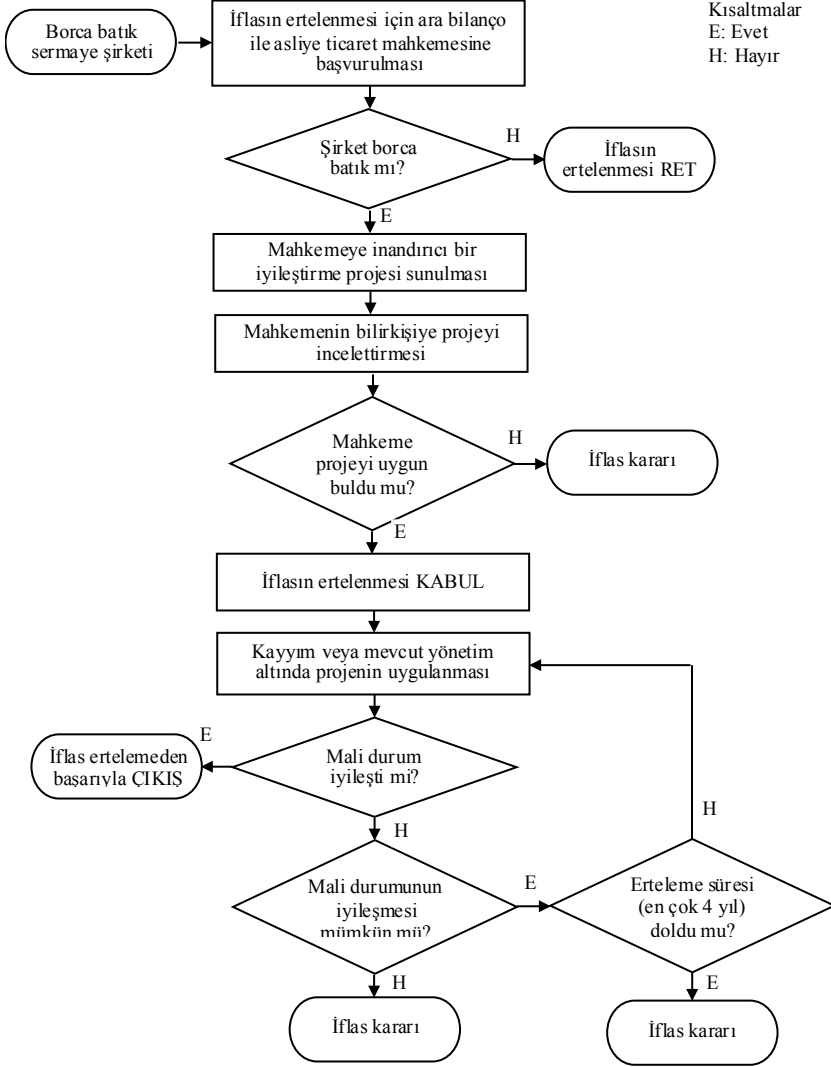
“Erteleme kararı üzerine borçlu aleyhine 6183 sayılı kanuna göre yapılan takipler de dahil olmak üzere hiçbir takip yapılamaz ve evvelce başlamış takipler durur; bir takip muamelesi ile kesilen zamanaşımı ve hak düşüren müddetler işlemez. Erteleme sırasında taşınır, taşınmaz veya ticari işletme rehiniyle temin edilmiş alacaklar nedeniyle rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takip başlatılabilir veya başlamış olan takiplere devam edilebilir; ancak bu takip nedeniyle muhafaza tedbirleri alınamaz ve rehinli malın satışı gerçekleştirilemez. Bu durumda erteleme süresince işleyecek olup mevcut rehinle karşılanamayacak faizler teminatlandırılmak zorundadır.

206 ncı maddenin birinci sırasında yazılı alacaklar için haciz yoluyla takip yapılabilir. Erteleme süresi azami 1 yıldır. Bu süre kayyımın verdiği raporlar dikkate alınarak mahkemece uygun görülecek sürelerle uzatılabilir; ancak uzatma süreleri toplamı dört yılı geçemez. Kayyım, mahkemenin belirleyeceği sürelerde iflası ertelenenin faaliyetleri ve işletmenin durumu konusunda düzenli olarak mahkemeye rapor verir. İflas ertelenmesi talebin reddi ya da erteleme süresi sonunda iyileştirmenin mümkün olmadığı tespit edilirse mahkeme, şirketin veya kooperatifin iflasına karar verir. Erteleme süresi dolmamakla birlikte, mahkeme kayyımın verdiği raporlardan şirketin veya kooperatifin mali durumunun iyileştirilmesinin mümkün olmadığı kanaatine varırsa, erteleme kararını kaldırarak şirketin veya kooperatifin iflasına karar verebilir.”

VI. İflasın Ertelenmesinde Yasal Süreç

İflasın ertelenmesine ilişkin yasal süreç, şematik olarak Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1: İflasın ertelenmesindeki yasal sürecin şematik gösterimi.

Yetkili Mahkeme, borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yargı çerçevesindeki Asliye Ticaret Mahkemesidir. Şirketin esas sözleşmesinde yazılı olan yer ile organlarının bulunduğu yer farklı ise, organların bulunduğu yer idare merkezi olarak kabul edilmektedir. (Toraman, 2007: 105)

Mevzuatta öngörülen şartların gerçekleşmesi halinde şirket tarafından iflasın ertelenmesi için görevli mahkemeye başvurulur. Mahkemelerin resen karar verme olanakları bulunmamaktadır. Mahkemeye başvurulabilmesi için şirketin borca batık olması ve bu borca batıklığın bir ara bilanço ile belgelenmesi gerekmektedir.

İflasın ertelenmesi kararının en önemli etkisi şirket hakkındaki iflas kararının ve bu kararın etkilerinin geçici bir süre ile ertelenmesi sonucunu doğuruyor olmasıdır. Erteleme kararı ile birlikte, İ.İ.K. Md: 179/b hükümleri çerçevesinde, Erteleme kararı üzerine borçlu aleyhine 6183 sayılı Kanuna göre yapılan takipler de dahil olmak üzere hiçbir takip yapılamayacak ve evvelce başlamış takipler duracaktır. Ancak bir takip muamelesi ile kesilebilen zaman aşımı ve hak düşüren müddetler işlemeyecektir. 30 Haziran 2007 tarih ve 26568 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 1. Sıra no lu Tahsilat Genel Tebliği’nin “İflas Yoluyla Takip ve Konkordato” başlıklı 4. Bölümünde yapılan düzenlemelere göre, amme borçlusunun iflasının ertelenmesine karar verilmesi halinde, alacaklı tahsil dairelerince erteleme kararı devam ettiği sürece takip yapılamayacağı, ancak iflasın ertelenmesi, iflasın açılması hükmünde olmadığından, amme alacaklarına gecikme zammı uygulanmasına devam edileceği hükümleri bulunmaktadır.

Erteleme süresi sonunda iyileşmenin mümkün olmadığı tespit edilirse mahkeme, şirketin iflasına karar verir. Erteleme süresi dolmamakla birlikte, mahkeme kayyımın verdiği raporlardan şirketin malî durumunun iyileştirilmesinin mümkün olmadığı kanaatine varırsa, erteleme kararını kaldırarak şirketin iflasına karar verebilir. Erteleme süresi sonucunda şirketin mali durumunun düzelmesi halinde erteleme kararı amacına ulaşmış demektir. Bu durumda kayyım tarafından verilen rapor çerçevesinde Mahkeme erteleme kararını kaldırır.

VII. Türkiye’deki İflas Erteleme Davalarının Analizi

İflas konulu dava verilerinde üç çeşit iflas davası bulunmaktadır: iflasın açılması, iflasın kapatılması, iflasın ertelenmesi.

İflasın açılması davasında mahkeme, iflası istenen firmanın iflasına ilişkin koşulları taşıyıp taşımadığını incelemektedir. Mahkeme, iflasın açılması davasını kabul ederek firmanın iflasına karar verirse tasfiye sürecini başlatmaktadır. İflasın kapatılması davasında mahkeme, iflasa ilişkin tasfiye sürecinin tamamlandığını karara bağlamaktadır. İflasın ertelenmesinde ise yaşadığı finansal sorunlar sebebiyle iflasına karar verilmesi gereken firmaya iflastan kurtulması ve kendini toparlaması için mahkeme tarafından olanak tanınmaktadır.

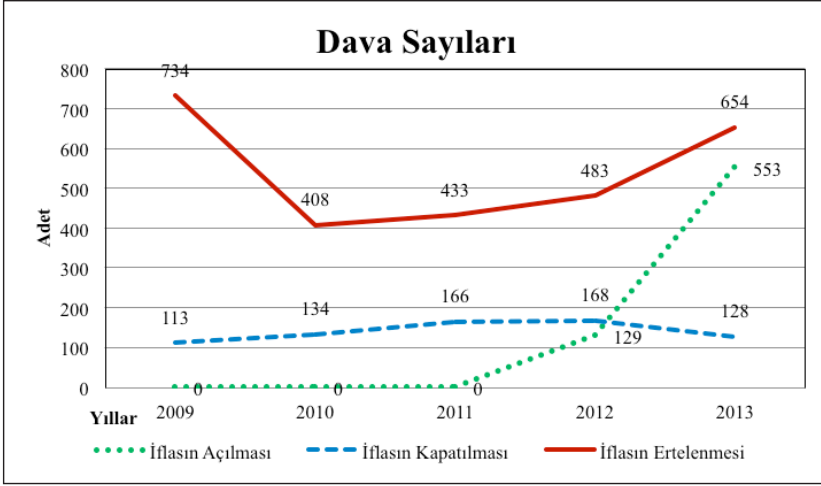
Adalet Bakanlığı Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) 2009-2013 dönemine ilişkin verilerinin analizi, istatistiksel bulgular ve değerlendirmeleri aşağıdaki gibidir:

a) Mahkemelerde Görülen İflas Davası Sayıları

2009-2013 yılları arasında, Türkiye’de toplam 4.103 iflas konulu (iflasın açılması, kapatılması ve ertelenmesi) dava açılmıştır. 2009 yılında 847 olan toplam iflas dava sayısı, 2010’da hızla azalarak 542’ye inmiş ancak sonraki yıllarda artma eğilimine girerek 2011’de 599, 2012’de 780 ve 2013’de 1.335 olmuştur.

Dava sayıları türlerine göre incelendiğinde, 2009-2013 döneminde açılan toplam 4.103 iflas konulu davanın %16,62’si iflasın açılması % 17,28’i iflasın kapatılması, % 66,10’u iflasın ertelenmesi davasıdır (Şekil 2). İflasın ertelenmesi, davası dava türleri arasında tüm yıllarda en yüksek paya sahip olan dava türüdür. 2009 yılında açılan davaların % 86,66’sı iflasın ertelenmesi davası iken, takip eden yıllarda bu oran azalma eğilimine girmiş ve sırasıyla % 75,28, % 72,29, % 61,92 ve % 48,99 olmuştur.

Şekil 2: Mahkemelerde açılan iflas konulu davaların yıllara göre sayısal değişimi

Türkiye’de 2009-2013 arasında 12 ilde (Ağrı, Ardahan, Artvin, Bayburt, Gümüşhane, Hakkari, Karaman, Kilis, Mardin, Siirt, Sinop, Tunceli) iflas konulu dava açılmamıştır.

Ankara, Antalya, Bursa, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kocaeli, Denizli, Konya, Mersin, Tekirdağ, Yalova çeşitli yıllarda iflas konulu en çok dava açılan ilk 10 il arasında yer almıştır. Bu illerden 7 tanesi (Ankara, Antalya, Bursa, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kocaeli) her yıl listede yer alırken, 5 tanesi (Denizli, Konya, Mersin, Tekirdağ, Yalova) değişimli olarak listede yer almıştır.

Türkiye’de ilk 10 ilin iflas konulu dava sayısındaki payı (iflas konulu dava sayısı toplamının Türkiye toplamına oranı) yıllık % 80 seviyelerinde olup görece istikrarlı bir seyir izlemektedir. Bu oran 2009’da % 79,57 ile en düşük seviyede iken, 2011’de % 84,47 ile en yüksek seviyesine ulaşmış ve 2013’de % 83,82 olmuştur.

2009-2013 arasındaki her yıl, iflas konulu en çok dava İstanbul’da açılmıştır. İstanbul’da açılan iflas konulu dava sayıları, yıllık bazda Türkiye toplamının yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Bu ili sırasıyla, Ankara ve İzmir takip etmiştir. Bu sıralama yıllar geçse de değişmemiştir. Üç ilin iflas konulu dava oranları

2009'da % 61,87 ile en düşük değerde iken düzenli olarak artarak 2013'de % 69,96 ile en yüksek seviyesine ulaşmıştır.

İstanbul'un iflas konulu dava oranları beş yıllık süreçte % 50,51 - % 55,93 aralığında istikrarlı bir seyir izlerken, İzmir'in oranları % 3,67 - % 6,54 aralığında oynak bir görünüm sergilemiştir. Ankara'nın iflas konulu dava oranları ise istikrarlı bir yükseliş ile iki kat artmıştır. Bu oranlar, 2009'da % 6,26 iken 2010'da % 6,09'a gerilemiş ve daha sonra düzenli olarak artarak 2013'de % 13,11'e ulaşmıştır.

b) İflasın Ertelenmesi Davaları

2009-2013 yılları arasında, Türkiye'de toplam 2.712 iflasın ertelenmesi davası açılmıştır. 2009 yılında 734 olan toplam iflas dava sayısı, 2010'da hızlı bir şekilde azalarak 408'e inmiş ancak takip eden yıllarda istikrarlı olarak artarak 2011'de 433, 2012'de 483 ve 2013'de 654 olmuştur.

2009-2013 arasında, 81 ilin 64'ünde iflasın ertelenmesi davası açılmış 17 ilde ise (Ağrı, Ardahan, Artvin, Bartın, Bayburt, Çankırı, Gümüşhane, Hakkari, Karaman, Kırşehir, Kilis, Mardin, Siirt, Sinop, Şırnak, Tunceli, Van) hiç iflasın ertelenmesi davası açılmamıştır. 2009-2013 döneminde toplam 64 farklı ilde iflasın ertelenmesi davası açılmış olmasına rağmen yıllık bazda iflasın ertelenmesi davası açılan il sayısı 45 ila 51 arasında değişmiştir. İflasın ertelenmesi davası açılan il sayısı, yıllık bazda iflasın ertelenmesi dava sayısındaki artış/azalışa benzer bir seyir izlemiş ve 2009'dan sonra önce azalmış ve 2012'den itibaren tekrar yükselmeye başlamıştır. Buna göre, 2009 yılında 51, 2010'da 47, 2011'de 45, 2012'de 50, 2013'de 51 ilde iflasın ertelenmesi davası açılmıştır.

2009-2013 yılları arasında çeşitli yıllarda iflasın ertelenmesi konulu en çok dava açılan ilk 10 il arasında yer alan iller; Aksaray, Ankara, Antalya, Bursa, Denizli, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kocaeli, Konya, Mersin, Ordu, Samsun, Tekirdağ, Yalova'dır (Şekil 3). Bu illerden Ankara, Antalya, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kocaeli, Konya her yıl ilk 10 il arasındadır.

Tablo 1: Açılan İflasın Erteleenmesi Davalarının Sayısal ve Oransal Dağılımı

Sıra No	2009			2010			2011			2012			2013			Toplam		
	İl	Adet	%	İl	Adet	%	İl	Adet	%	İl	Adet	%	İl	Adet	%	İl	Adet	%
1	İstanbul	347	47,28	İstanbul	188	46,08	İstanbul	234	54,04	İstanbul	216	44,72	İstanbul	337	51,53	İstanbul	1.322	48,75
2	Ankara	48	6,54	Analya	22	5,39	Ankara	39	9,01	İzmir	33	6,83	Ankara	43	6,57	Ankara	182	6,71
3	İzmir	34	4,63	Ankara	20	4,90	Kocaeli	18	4,16	Ankara	32	6,63	İzmir	27	4,13	İzmir	124	4,57
4	Kocaeli	28	3,81	Mersin	18	4,41	İzmir	15	3,46	Konya	23	4,76	Tekirdağ	22	3,36	Kocaeli	102	3,76
5	Analya	28	3,81	İzmir	15	3,68	Konya	13	3,00	Kocaeli	21	4,35	Kocaeli	21	3,21	Analya	85	3,13
6	Tekirdağ	19	2,59	Kocaeli	14	3,43	Tekirdağ	11	2,54	Analya	16	3,31	Mersin	19	2,91	Konya	73	2,69
7	Konya	18	2,45	Kayseri	13	3,19	Analya	8	1,85	Bursa	13	2,69	Denizli	19	2,91	Mersin	67	2,47
8	Mersin	17	2,32	Konya	10	2,45	Mersin	8	1,85	Yalova	10	2,07	Analya	11	1,68	Tekirdağ	62	2,29
9	Kayseri	16	2,18	Denizli	8	1,96	Kayseri	6	1,39	Kayseri	7	1,45	Kayseri	11	1,68	Kayseri	53	1,95
10	Bursa	14	1,91	Aksaray	7	1,72	Samsun	6	1,39	Ordu	7	1,45	Konya	9	1,38	Denizli	44	1,62
İlk 3 İl Toplamı																	1.628	60,03
İlk 10 İl Toplamı																	2.114	77,95
Türkiye Toplamı																	2.712	100,00

Şekil 3: iflasın ertelenmesi dava sayılarının (2009-2013), ilk 10 il'e dağılımı.

Türkiye'de ilk 10 ilin iflasın ertelenmesi konulu dava oranı (iflasın ertelenmesi konulu dava sayısı toplamının Türkiye toplamına oranı) 2009-2013 yılları arasında görece istikrarlı bir seyir izlemiş olup yıllık ortalama % 77,95 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu oran 2009 ve takip eden yıllarda sırasıyla, % 77,52, % 77,21, % 82,68, % 78,26 ve % 79,36 olmuştur.

Ankara, Antalya, İstanbul, İzmir ve Kocaeli, çeşitli yıllarda iflasın ertelenmesi konulu en çok dava açılan ilk 3 il arasında yer almıştır. Bu illerden Ankara ve İstanbul her yıl listede yer alırken, diğerleri farklı yıllarda listede yer bulmuştur. Bu dönemde, İzmir 3 yıl, Antalya ve Kocaeli ise birer yıl ilk üç il arasında yer almıştır.

İstanbul, 2009-2013 arasındaki tüm yıllarda, iflasın ertelenmesi konulu en çok dava açılan il olmuştur. Bu dönemde açılan toplam 2.712 iflasın ertelenmesi davasının 1.322'si İstanbul'da açılmıştır. İstanbul'da açılan iflasın ertelenmesi dava sayıları, yıllık bazda Türkiye toplamının yarısını oluşturmaktadır. Bu oran 2009 ve takip eden yıllarda sırasıyla, % 47,28, % 46,08, % 54,04, % 44,72 ve % 51,53 olarak gerçekleşmiştir.

İstanbul'un arkasından, iflasın ertelenmesi konulu en çok dava 182 adet ile Ankara'da açılmıştır. Görüleceği üzere, bu ilin iflasın ertelenmesi konulu dava sayısı ile İstanbul'un dava sayısı arasında 7 katı aşan derin bir fark bulunmaktadır. Buna göre, Ankara'nın iflasın ertelenmesi dava oranları 2009 ve takip eden yıllarda sırasıyla, % 6,54, % 4,90, % 9,01, % 6,63 ve % 6,57 olmuştur.

Yıllık bazda, iflasın ertelenmesi konulu en çok dava açılan ilk 3 ilin dava oranları toplamı 2009 ve takip eden yıllarda, % 58,45, % 56,37, % 67,21, % 58,18 ve % 62,23'tür.

c) Karar Türleri ve Karara Bağlanma Oranları

2009-2013 döneminde, toplam 2.712 iflasın ertelenmesi davası açılmıştır. Bu davaların % 70,83'ü (1.921 dava) karara bağlanmış, % 29,17'si, (791 dava) ise 2013 sonrasına bırakılmıştır.

İflasın ertelenmesi davalarının en az % 25'nin davaların açıldığı yıl içinde sonuçlandığı, ilk iki yıl içinde davaların % 57,35 ila % 78,20'sinin karara bağlandığı görülmüştür. Örneğin 2009 yılında açılan iflasın ertelenmesi davalarının % 42,23'ünün davaların açıldığı yılda sonuçlandığı, ilk iki yılda davaların % 78,20'sinin karara bağlandığı, ancak üzerinden 5 yıl geçmiş olmasına

rağmen davaların halen % 3,27'sinin sonuçlandırılmadığı ortaya çıkmıştır.

2009-2013 döneminde, davanın açıldığı yıl karara bağlanma oranı 2009 yılından itibaren azalarak 2009'da % 42,23, 2010'da % 37,50 ve 2011'de % 25,40 olmuş, takiben 2012 yılında artma eğilimine girerek % 29,40 ve 2013'de % 35,32 olmuştur. Karara bağlanma oranlarının önce azalma ve sonra artma eğilimine girmesi sonucu değiştirmemiş ve ilk iki yılda karara bağlanan dava oranları 2009-2013 arasında sürekli düşme kaydetmiştir. Buna göre, 2009 yılında açılan davaların ilk iki yılda % 78,20'si karara bağlanırken, takip eden yıllarda açılan davaların ilk iki yılda karara bağlanma oranı 2010 için % 72,55, 2011 için % 66,74 ve 2012 için % 57,35 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 2: İflasın Ertelenmesi Davalarının Karara Bağlanma Sayı ve Oranları

Tarihler	Açılan Dava		Karara Bağlanan					Karara Bağlanamayan
			2009	2010	2011	2012	2013	
2009	734	Adet	310	264	92	33	11	24
		%	42,23	35,97	12,53	4,50	1,50	3,27
2010	408	Adet		153	143	54	10	48
		%		37,50	35,05	13,24	2,45	11,76
2011	433	Adet			110	179	54	90
		%			25,40	41,34	12,47	20,79
2012	483	Adet				142	135	206
		%				29,40	27,95	42,65
2013	654	Adet					231	423
		%					35,32	64,68
Toplam	2.712	Adet	310	490	345	408	441	791

d) Dava Süreleri

2009-2013 döneminde, mahkemelerde 13 tür karar (açılmamış sayılma, birleştirme, dava şartı yokluğundan ret, feragat, gönderme, görevsizlik, kabul, karara gerek yok, kısmen kabul, ret, sulh, yetkisizlik, zaman aşımı hak düşürücü) verilmiştir. Dava süreleri, bu karar çeşitlerinden usule yönelik olmayıp, doğrudan

davanın esasına yönelik olan kabul ve ret kararları temelinde incelenmiştir.

Tüm karar çeşitleri göz önüne alındığında Tablo 3'den görülebileceği gibi, Türkiye genelinde davaların ortalama görülme süresi 285 gün olarak gerçekleşmiştir.

Ankara, İstanbul ve İzmir illerinin ortalama dava süreleri Türkiye ortalamasının altındadır. Davalar, Türkiye ortalamasına kıyasla, Ankara'da 59 gün, İzmir'de 51 gün, İstanbul'da ise 28 gün daha çabuk sonuçlanmıştır. Buna göre, bu 3 il arasında Ankara davaların en çabuk görüldüğü, İstanbul ise en yavaş görüldüğü il olmuştur. Bu dönemde, Adıyaman'da görülen tek dava 1043 gün ile en büyük ortalamaya, Bilecik'te görülen tek dava ise 1 gün ile en küçük ortalamaya sahiptir.

Tablo 3: İflasın Ertelenmesi Davalarının Dava Süresi (Gün)

Karar	İller	En Kısa	En Uzun	Ortalama	Medyan	Std.Sap.	Dava Sayısı
Kabul	Ankara	9	733	204	164	142	35
	İstanbul	2	1.627	303	266	219	315
	İzmir	45	519	236	222	145	30
	Türkiye	2	1.627	297	254	226	568
Ret	Ankara	1	1.045	268	183	247	76
	İstanbul	1	1.512	264	203	220	435
	İzmir	49	636	252	208	161	37
	Türkiye	1	1.512	319	240	275	921
Tüm Kararlar	Ankara	1	1.045	226	164	209	141
	İstanbul	1	1.627	257	208	219	936
	İzmir	1	736	234	180	166	87
	Türkiye	1	1.627	285	217	258	1.921

Not: Dava süreleri= dosya karar tarihi - dosya açılış tarihi + 1 formülüyle hesaplanmıştır.

Türkiye'de mahkemelerin ret kararı verdiği davalar ortalama en uzun süren davalar olmuştur. Ret kararı verilen davalar ortalama 319 gün sürmüştür. Bu karar çeşidinde, Ankara, İstanbul ve İzmir illerinin ortalama dava süreleri Türkiye ortalamasının altındadır. Ankara, 3 il arasında davaların en uzun sürdüğü il (268 gün) olmuştur. Ankara'yı, İstanbul (264 gün) ve İzmir (252 gün) takip etmektedir. Ret kararı verilen en uzun dava İstanbul'da görülmüş ve 1.512 gün sürmüştür.

Kabul kararı verilen davalar ise, ret kararı verilen davalara göre ortalama 22 gün daha kısa (297 gün) sürmüştür. Ankara, 3 il arasında, ret kararı verilen davalarda davaların ortalama en uzun sürdüğü il (268 gün) olmasına rağmen, kabul kararı verilen davalarda davaların ortalama en kısa sürdüğü il (204 gün) olmuştur. Ankara'da, kabul kararı verilen davalar, ret kararı verilen davalardan ortalama 64 gün daha kısa sürmüştür.

2009-2013 döneminde ve Türkiye ölçeğinde, karara bağlanan davaların 90 günlük sürelerde karşılık gelen sayı ve oranları Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4: Açılan ve Karara Bağlanan İflasın Ertelenmesi Davalarının 90 Günlük Dilimlere Dağılımı

Dava Süresi (Gün)	Tüm Kararlar		Ret Kararı		Kabul Kararı	
	Adet	%	Adet	%	Adet	%
1-90 Arası	438	22,80	169	18,35	85	14,96
91-180 Arası	398	20,72	192	20,85	114	20,07
181-270 Arası	300	15,62	141	15,31	107	18,84
271-360 Arası	242	12,60	114	12,38	97	17,08
361-450 Arası	182	9,47	95	10,31	62	10,92
451-540 Arası	102	5,31	54	5,86	36	6,34
541-630 Arası	75	3,90	41	4,45	23	4,05
631-720 Arası	49	2,55	31	3,37	12	2,11
721-810 Arası	43	2,24	26	2,82	9	1,58
811-900 Arası	20	1,04	10	1,09	8	1,41
901-990 Arası	22	1,15	16	1,74	5	0,88
991-1080 Arası	19	0,99	11	1,19	6	1,06
1081-1170 Arası	8	0,42	5	0,54	0	0,00
1171-1260 Arası	6	0,31	5	0,54	1	0,18
1261-1350 Arası	7	0,36	5	0,54	2	0,35
1351-1440 Arası	4	0,21	3	0,33	0	0,00
1441-1530 Arası	5	0,26	3	0,33	0	0,00
1531-1620 Arası	0	0,00	0	0,00	0	0,00
1621-1710 Arası	1	0,05	0	0,00	1	0,18
Toplam	1.921	100,00	921	100,00	568	100,00

Tüm kararlar sütununda yer alan ve 90 günde sonuçlanan dava oranı, ret ve kabul kararına kıyasla daha yüksektir. Bu doğaldır, çünkü tüm kararlar sütunu, ret ve kabul kararından başka, davanın usulüne yönelik olan ve kısa zamanda kararı verilen diğer karar çeşitlerini de içermektedir.

Yukarıda belirtildiği gibi ret kararı verilen davalar kabul kararı verilen davalardan daha uzun sürmektedir. Buna rağmen, 90 günde sonuçlanan ret davaları (% 18,35) oran olarak kabul (% 14,96) davalarından daha fazladır.

Ret davalarının % 20,85'i ve kabul davalarının % 20,07'si 180 gün sürmüştür. Bu oranlar her iki karar çeşidinde de en yüksek oranlardır. Buna göre, davaların büyük çoğunluğu en çok 180 gün sürmüştür.

Beşinci 90 günlük dilimden sonra, dava oranları hızla düşmektedir. Davaların toplamda % 80'e yakını bu dilime kadar geçen sürede tamamlanmaktadır. Daha açık belirtilirse, ret davalarının % 77,20'si, kabul davalarının % 81,87'si, tüm karar çeşitlerinde ise davaların % 81,21'i en çok 450 günlük sürede sonuçlanmaktadır.

VIII. Sonuç

Şirketleşmenin olmadığı, borçlardan dolayı kişisel olarak sorumlu olan banker, esnaf, çiftçi, tüccar gibi ticaretle uğraşanların bulunduğu ekonomik yapıda; hırsızlık, iklim koşullarının elverişsizliği gibi nedenlerle (kötü talih) borçlunun borcunu ödeyememesi nedeniyle karşı karşıya kaldığı iflaslar dışındaki iflaslar cezalandırılması gereken ahlaki sorunlar olarak görülmüştür.

Endüstrileşme, çok çeşitli ticari ilişkilerin geliştiği ve sermaye şirketlerinin yaygınlaştığı günümüz koşullarında iflas olgusuna daha farklı bir yaklaşımla bakılması gerekmektedir.

Bu yaklaşımın belli başlı noktaları şunlar olabilir:

Kapitalist ekonomide girişimcilik temel bir konumdur. İflas edenlere uygulanacak yaptırımlar girişimciliğin önünde bir engel olabilir.

Borçlunun, iflasın gerçekleşmesindeki sorumluluğu yüzde yüz değildir. İflasın oluşmasında kreditorlerin de düşük de olsa sorumluluğu vardır. Aşırı kar sağlama güdüsü ile aşırı risk alınarak, kredilendirilmemesi gereken şirkete kredi verilmesi veya kredili satış yapılması bu sorumluluğun kaynağını oluşturmaktadır.

İşletmelere, yalnızca sermayedarlar ve kredi verenler açısından bakılmamalıdır. Çalışanlar, müşteriler, tedarikçiler, devlet gibi değişik kesimlerin de işletmelerden beklentileri vardır. İflas etkileri bakımından yalnızca borçlu ortaklar ile alacaklıları ilgilendirmediği için yasal bir düzenleme yapılırken daha geniş bir bakış açısıyla toplumsal etkileri de gözetilerek ele alınmalıdır. İflasın ertelenmesi böyle bir bakış açısının gereği olarak ihtiyaçlardan doğmuş bir hukuki çözüm mekanizmasıdır.

Büyüyen şirketlerin, varlık bütünlüğünün ve organizasyon yapısının dağılmasındansa, bu şirketlerin mümkünse yaşatılması toplumsal ve ticari açıdan daha doğru bir yaklaşım olacaktır.

2009-2013 yılları arasında, Türkiye’de toplam 2.712 iflasın ertelenmesi davası açılmıştır. 2009-2013 arasında, 81 ilin 64’ünde iflasın ertelenmesi davası açılmış 17’sinde açılmamıştır.

2009-2013 döneminde toplam 64 farklı ilde iflasın ertelenmesi davası açılmış olmasına rağmen yıllık bazda iflasın ertelenmesi davası açılan il sayısı 45 ila 51 arasında değişmiştir. İflasın ertelenmesi davası açılan il sayısı, yıllık bazda iflasın ertelenmesi dava sayısındaki artış/azalışa benzer bir seyir izlemiş ve 2009’dan sonra önce azalmış ve 2012’den itibaren tekrar yükselmeye başlamıştır. Buna göre, 2009 yılında 51, 2010’da 47, 2011’de 45, 2012’de 50, 2013’de 51 ilde iflasın ertelenmesi davası açılmıştır.

2009-2013 yılları arasında çeşitli yıllarda iflasın ertelenmesi konulu en çok dava açılan ilk 10 il arasında yer alan iller; Ak-saray, Ankara, Antalya, Bursa, Denizli, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kocaeli, Konya, Mersin, Ordu, Samsun, Tekirdağ, Yalova’dır. Bu illerden Ankara, Antalya, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kocaeli, Konya her yıl ilk 10 il arasındadır.

2009-2013 yılları arasında açılan iflasın ertelenmesi davalarında karara bağlanan 1.921 davanın % 29,57'sinde iflasın ertelenmesi kabul edilmiş, % 47,94'ünde ise reddedilmiştir.

Tüm karar çeşitleri göz önüne alındığında, Türkiye genelinde davaların ortalama görülme süresi 285 gün olarak gerçekleşmiştir. Ankara, İstanbul ve İzmir illerinin ortalama dava süreleri Türkiye ortalamasının altındadır. Davalar, Türkiye ortalamasına kıyasla, Ankara'da 59 gün, İzmir'de 51 gün, İstanbul'da ise 28 gün daha çabuk sonuçlanmıştır.

İflas literatüründe, iflasın ertelenmesi kavramının çeşitli boyutları derinlemesine tartışıldığı halde iflasın ertelenmesi davalarının sayısal analizi, bizim bilgimize göre, herhangi bir çalışmaya konu olmamıştır. Bu bağlamda, bu çalışma literatürdeki bu boşluğun doldurulmasına yönelik ilk istatistikî çalışma olmaktadır. Literatürde, iflas ve iflasın ertelenmesine ilişkin ampirik çalışmaların eksikliği, gelecekte yapılacak çalışmalar için önemli bir araştırma alanı sunmaktadır. Örneğin, açılan dava sayısındaki artış veya azalışın, Türkiye'nin veya Türkiye'yi etkileyen küresel ekonomik ortamın etkilerini yansıtıp yansıtmadığı, hangi illerin, içinden geçilen ekonomik durumdan daha çok etkilendiği analiz edilebilir.

Ayrıca, iflas erteleme davalarının sonuçlandırılma süreleri, hakim başına düşen dosya sayısı bağlamında analiz edilebilir. İflas erteleme sürecinin uzunluğunun, ilgili şirketlerin hissedarları, paydaşları, tedarikçileri, çalışanları vb. bağlamındaki önemi göz önüne alındığında, buradan elde edilecek sonuçlar, bu sürecin kısaltılmasına yönelik politikalar geliştirilmesine kaynak oluşturabilir.

KAYNAKLAR

2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu

A Brief History of Bankruptcy. <http://www.bankruptcydata.com/ch11history.htm>. (Erişim Tarihi 14.03.2015).

Adalet Bakanlığı Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) verileri.

Arslan, R. 2008. İflasın Erteleme Uygulamaları. *Bankacılar Dergisi*. 67:116-123.

Awad, A. ve R.E. Michael. 2010. İflas and Chapter 11: Classical Islamic Law and Modern Bankruptcy. *The International Lawyer*. Pace Law Faculty Publications: 974-1000. <http://digitalcommons.pace.edu/lawfaculty/749/>. (Erişim Tarihi 14.03.2015).

Efrat, R. 2006. The Evolution of Bankruptcy Stigma. *Theoretical Inquiries in Law*, 7(2): 365-393.

Ergin, M.E. 2009. İşletmelerde Finansal Başarısızlık Olasılığının Erken Tanısı: İMKB Uygulaması. Doktora Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.

Ermenek, İ. 2008. İflasın Erteleme. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi. Ankara.

Gilson, S.C., 2001. *Creating Value Through Corporate Restructuring: Case Studies in Bankruptcies, Buyouts, and Breakups*. John Wiley & Sons.

Gratzer, K. ve D. Stiefel. eds. 2008. *History of Insolvency and Bankruptcy from an International Perspective*. Södertörns Högskola.

Hotchkiss, W.H., 1898. Bankruptcy Laws, Past and Present. *The North American Review*. 167(504): 580-591.

Levinthal, L.E. 1918. The Early History of Bankruptcy Law. *University of Pennsylvania Law Review and American Law Register*. 66(5/6): 223-250.

Levinthal, L.E. 1919. The Early History of English Bankruptcy. *University of Pennsylvania Law Review and American Law Register*. 67(1): 1-20.

Martin, N. 2005. The Role of History and Culture in Developing Bankruptcy and Insolvency Systems: The Perils of Legal Transplantation. *Boston College International and Comparative Law Review*. 28(1): 1-78.

Nishimoto, A.S., 2013. Shifting Paradigms Within Corporate Bankruptcy Law: The History and Future of Chapter 11 and Its Global Effects on Business Restructurings. *Creighton International and Comparative Law Journal*. 5: 102-111.

Öztek, S. 2006. İflasın Erteleme. *Bankacılar Dergisi*. 59:39-83.

- The Historical Development of Insolvency Law. http://www.supremecourt.justice.nsw.gov.au/agdbasev7wr/_assets/supremecourt/m67000113/bathurst_20140903.pdf. (Erişim Tarihi 14.03.2015).
- Toplu, M. C. 2009. İflas Ertelemesinin Türkiye’de Uygulama Süreçleri ve iyileştirme Projelerinde Mali Değerlendirme ve Analizin Önemi, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Toraman, B. 2007. İcra ve İflas Kanununa göre Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerde iflasın Ertelenmesi Talebi. Yetkin Yayınları.
- Tufano, P. 1997. Business Failure, Judicial Intervention, and Financial Innovation: Restructuring U.S. Railroads in the Nineteenth Century. *The Business History Review*. 71(1): 1-40.
- Vernadsky, G. 1938. The Scope and Contents of Chingis Khan’s Yasa. *Harvard Journal of Asiatic Studies*. 3(3/4): 337-360.
- Von Thadden, E.L., E. Berglöf ve G. Roland. 2010. The Design of Corporate Debt Structure and Bankruptcy. *The Review of Financial Studies*. 23(7): 2648-2679.
- Yılmaz, B. B. 2009. İflasın Tespiti ve Ertelenmesi Yönünden Borca Batıklık Bilançosu ve İyileştirme Projesi Üzerine Bir İnceleme, Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.